

ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗБИТКІВ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ

Створення надійного і ефективного механізму, здатного забезпечити збалансоване рішення економічних завдань і проблем збереження навколишнього природного середовища для задоволення життєвих потреб населення, є основним завданням управління природоохоронною діяльністю в Україні.

В той же час слід враховувати справжній стан виробництва, очікувану динаміку забруднення не тільки у сфері виробництва, але і у сфері споживання. Так, за останні 10 років в Україні відповідно до динаміки соціальних та економічних втрат від природних і техногенних процесів в Україні протягом 1997-2010 років, про що свідчать дані, наведені у таблиці 1, зростають на 10-35%, і тільки за останні 5 років (2006-2010) збільшилися майже у 2 рази.

Таблиця 1 - Показники економічного збитку та соціального ризику від надзвичайних ситуацій та подій у період з 1999 по 2010 роки

	1999-2000	2001-2002	2003-2004	2005-2006	2007-2008	2009-2010	Всього за роки	Середнє багаторічне значення
Кі-сть НС та подій	4685	4921	5535	6350	7280	12131	40902	1,23
Кі-сть загиблих, тис. осіб	1397	1241	1390	1212	1486	3091	9817	1,24
Кі-сть постраждалих людей, тис. осіб	11626	8936	10710	7940	31372	40224	110808	1,59
Економіч. збиток, млн.грн	3814,8	1114,2	1495,9	771,4	4339	11346,2	22881,5	1,94
Соціальний ризик, Кі. осіб/НС	2,78	2,07	2,19	1,44	4,51	5,22	3,44	1,64

Стратегічний підхід до управління ризиками надзвичайних екологічних ситуацій, який необхідно запровадити у кожному окремому регіоні і здійснювати на основі профілактичних заходів щодо його зниження. Для розробки здійсненої й ефективної стратегії управління ризиками надзвичайних екологічних ситуацій необхідно розглядати наступними етапами: визначення та оцінка ризику; зменшення ризику; готовність до надзвичайних екологічних ситуацій; фінансування ризику катастроф або перерахування коштів; створення інституційної основи.

Досліджуючи економічні, соціальні та екологічні наслідки надзвичайних екологічних ситуацій доцільно використати поняття «прямого збитку» [3], тобто поточної вартості витрат на відтворення, заміщення або відшкодування ринкової вартості об'єкта оцінки без урахування неотриманих майбутніх вигод та «непрямого збитку» [4].

В загальному випадку повний матеріальний прямий і непрямий збиток можливо розглядати у вигляді суми окремих збитків, обумовлених наступними категоріями:

- збитком внаслідок погіршення стану здоров'я для окремою частини населення та смертності із-за дія уражаючих факторів внаслідок даної катастрофи, тобто внаслідок скорочення тривалості життя;
- збитком від втрати об'єктів економіки;
- збитком від погіршення стану природного середовища;
- збитком від можливого потрясіння в суспільстві внаслідок надзвичайної ситуації, аварії чи катастрофи та відповідного порушення звичного устрою соціального існування.

Зробити кількісну оцінку кожної з категорій прямого збитку складно, а непрямих збитків завжди визначають зі значними погрішностями, тому до цього часу в Україні та і інших державах прямі і непрямі збитки визначають за експертними та відносними оцінками.

1. Рева Г.В. Український соціум: загрози екстремальних ситуацій: [Монографія]/За ред. проф. В.К. Врублевського/ Рева Г.В., Врублевський В.К., Ксьонзенко В.П., Мариніч І.В. – К.: Інформаційно-виробничий центр «Інтелект», 2003. – 432 с.
2. Дурдинець В.В. Соціальні ризики та соціальна безпека в умовах природних і техногенних надзвичайних ситуацій та катастроф/ Відп. ред. В.В. Дурдинець, Ю.І. Саєнко, Ю.О. Привалов. – К.: Стило, 2001. – 497 с.
3. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Національного стандарту N 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав" (Національний стандарт, п.3) від 10 вересня 2003 р. N 1440, м.Київ
4. Бридун С.В. Моделювання страхового механізму компенсації еколого-економічних збитків/ Бридун С.В. – Х.: Видавництво «Форт», 2004.- 256 с.